



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 667/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom Advokátskej kancelárie JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Ilava a jeho prípisom sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Ilava (ďalej len „ústav“) a jeho prípisom sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vykonávajúci trest odňatia slobody v ústave inicioval „*Sťažnostné konanie vedené pred Európskym súdom vo veci ■■■■■ c/a SR*“ vedenej ako sťažnosť č. 27683/13 pre namietané porušenie „*čl. 3 Dohovoru a iné v kontexte uloženia neprimerane prísneho trestu odňatia slobody na doživotie*“. V tomto konaní prevzal právne zastúpenie sťažovateľa JUDr. Milan Kuzma, advokát Advokátskej kancelárie JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol. (ďalej len „právny zástupca“). Pretože korešpondencia od právneho zástupcu sa sťažovateľovi vo výkone trestu odňatia slobody doručovala „*otvorená*“, a teda dochádzalo podľa jeho slov „*k cenzúre úradnej korešpondencie*“, jeho právny zástupca 15. februára 2017 podal ústavu „*žiadosť o upustenie od nahliadnutia do korešpondencie*“.

3. Ústav v prípise sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017 mal sťažovateľovi ako odpoveď uviesť, že „*nemá vo svojich informačných systémoch údaje, ktoré by dokladovali, že právny zástupca je obhajcom sťažovateľa. V takom prípade podľa príslušných ustanovení zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody je príslušník zboru oprávnený oboznámiť sa s obsahom korešpondencie.*“.

4. Sťažovateľ tvrdí, že „*rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci ■■■■■ c/a SR môže mať pre sťažovateľa zásadný význam. Súd rozhoduje o tom, či bolo uloženie doživotného trestu primerané vzhľadom na závažnosť trestného činu, pre ktorý bol sťažovateľ uznaný vinným.*

Európsky súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a vyzval sťažovateľa, aby si zvolil právneho zástupcu. Ako je zrejmé, súd komunikuje výhradne s právnym zástupcom sťažovateľa a následne právny zástupca komunikuje so sťažovateľom formou korešpondencie.

Z povahy veci vyplýva záver, že obsah korešpondencie medzi právnym zástupcom a sťažovateľom musí zostať dôverný a utajený výlučne medzi týmito dvoma osobami.

Predmetom utajenia musia zostať nielen skutkové okolnosti, ale i celý spôsob a taktika, resp. stratégia konania. Pokiaľ dojednaná taktika a stratégia a s nimi spojené ďalšie skutočnosti (skutkové či právne) oznámené vzájomne medzi sťažovateľom a právnym zástupcom sú známe inému subjektu, v tomto prípade Ústavu Ilava (a tým nepochybne vláde SR), jedná sa o zásadné porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.“.

5. Podľa sťažovateľa z listu ústavu z 15. marca 2017 vyplýva, že „personál väznice cenzuruje korešpondenciu medzi odsúdeným a advokátom z dôvodu, že mu to (podľa jeho názoru) umožňujú právne predpisy a nie preto, lebo je to nevyhnutné v záujme predchádzania zločinnosti“. Pritom čl. 8 ods. 2 dohovoru «vyžaduje, aby cenzúra korešpondencie bola „nevyhnutná“ v tomto prípade „v záujme predchádzania zločinnosti“. Význam *nemo in re sua* znamená, že orgány zaväzuje na oprávnenie zasahovať odvolaním sa na jasné a presvedčivé dôvody a vysvetlenia skutočnej nevyhnutnosti», a to v prípade sťažovateľa „splnené nebolo“.

6. Sťažovateľ je presvedčený, že pokiaľ by mali platiť ústavom uvedené závery, potom „odsúdení vo výkone trestu odňatia slobody by so svojimi advokátmi, ktorí ich zastupujú v občianskoprávných konaniach, ako aj v konaniach pred Ústavným súdom SR a ESLP, nemohli komunikovať bez cenzúry. Takýto záver je celkom zjavne absurdný, nemá oporu v Ústave SR a už toľž nie v Dohovore resp. v na to nadväzujúcej judikatúre ESLP.“.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Ilave zo dňa 15. 3. 2017 pod č. k. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13- 2017 bolo porušené.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súkromie a zachovanie listového tajomstva podľa čl. 22 ods. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Ilave zo dňa 15. 3. 2017 pod č. k. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 bolo porušené.

3. *Rozhodnutie Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Ilave z 15. 3. 2017 č. k. ÚVTOS a UVV-27-1/13-2017 sa zrušuje.*

4. *Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Ilave sa zakazuje pokračovať v porušovaní základného práva [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na súkromie a zachovanie listového tajomstva podľa čl. 22 ods. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

5. [REDAKOVANÉ] *priznáva finančné zadostučinenie v sume 8.000 eur, ktoré je Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby v Ilave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

6. [REDAKOVANÉ] *priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby v Ilave povinný vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. Milana Kuzmu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“*

8. Podaním doručeným ústavnému súdu 26. októbra 2017 sťažovateľ predložil prípis Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/2 Gn 101/17/1000-7 z 2. augusta 2017, z obsahu ktorého vyplýva, že sťažovateľ sa 2. júna 2017 podaním označeným ako „*Podnet podľa § 31 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre*“ obrátil na generálnu prokuratúru (ktorá toto podanie po obsahovej stránke vyhodnotila ako opakovaný podnet), ktorým namietal zákonnosť vybavenia jeho predchádzajúceho podnetu z 27. marca 2017 prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Kn 88/17/3300, a to práve v súvislosti s namietaným „otváraním“ a „cenzúrou“ korešpondencie sťažovateľa. Generálna prokuratúra opakovaný podnet odložila ako nedôvodný.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom...

11. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

12. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť

ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom tohto návrhu, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

15. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 22 ods. 1 a 2 a v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom ústavu a jeho prípisom sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017, ku ktorému malo dôjsť „otváraním“ a „cenzúrou“ korešpondencie sťažovateľa s jeho právnym zástupcom.

16. Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

17. Podľa čl. 22 ods. 2 ústavy nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

20. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

21. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

22. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

23. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 49 zákona o ústavnom súde ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, I. ÚS 320/2011).

24. Z konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda vyplýva, že ústavnému súdu prislúcha právomoc zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takému právu neposkytuje účinnú ochranu (I. ÚS 78/99).

25. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zisťoval, či sťažovateľ mal k dispozícii právny prostriedok, ktorý by mu zákon účinne poskytoval na ochranu jeho základných práv.

26. V zmysle § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor dozerá na to, aby v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva trest odňatia slobody sa dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

27. Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

28. Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

29. Podľa § 36a ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie žaloby na súd, návrhu na začatie konania alebo opravného prostriedku, či je dôvod na vstup do už začatého konania pred súdom alebo na vykonanie iných opatrení, na ktoré je podľa zákona oprávnený generálny prokurátor alebo prokurátor. Prokurátor pri vybavovaní podnetu prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo.

30. Podľa § 36a ods. 2 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov alebo opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený generálny prokurátor alebo prokurátor.

31. Podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor alebo ním určený prokurátor.

32. Z citovaných ustanovení zákona o prokuratúre vyplýva, že sťažovateľ skutočne mal k dispozícii právne prostriedky, na použitie ktorých bol oprávnený a ktorými sa mohol účinne domáhať ochrany svojich základných práv podľa čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru v súvislosti s namietaným postupom ústavu a jeho prípisom z 15. marca 2017.

33. Z doplnenia sťažnosti, najmä však z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ využil tieto jemu dostupné právne prostriedky podľa ustanovení zákona o prokuratúre, ktorými sa reálne domáhal ochrany svojich základných práv tak, ako ich porušenie namietal v konaní pred ústavným súdom, a to podnetom, resp. opakovaným podnetom adresovaným príslušnej prokuratúre.

34. Oprávnením, ale aj povinnosťou krajskej prokuratúry a neskôr generálnej prokuratúry vo vzťahu k postupu ústavu a jeho prípisu z 15. marca 2017 bolo v prípade zistenia zásahu ústavu do základných práv sťažovateľa týmto poskytnúť primeranú ochranu. V danej veci teda existoval orgán verejnej moci, ktorého právomoc poskytnúť základným právam sťažovateľa individuálnu ochranu predchádzala právomoci ústavného súdu. V danom prípade ústavný súd teda nemá oprávnenie preskúmať napadnutý postup ústavu, ale ani prípis sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017. Jeho právomoc by nastúpila až vo vzťahu k postupu a prípisu generálnej prokuratúry (č. k. IV/2 Gn 101/17/1000-7 z 2. augusta 2017), ktorá vo veci sťažovateľa bola činnou ako ostatný orgán verejnej moci s oprávnením poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa.

35. Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre zdôraznil, že podnet, ako aj opakovaný podnet podľa príslušných ustanovení zákona o prokuratúre považuje za účinný prostriedok ochrany základných práv vrátane tých práv, ktoré uplatnil sťažovateľ v sťažnosti (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05). Podnet, ako aj opakovaný podnet totiž zakladá povinnosť prokurátora a následne nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

36. Aplikujúc princíp subsidiarity na prerokúvanú vec sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemá právomoc preskúmať postup ani prípis ústavu sp. zn. ÚVTOS a ÚVV-27-1/13-2017 z 15. marca 2017, keďže ich preskúmanie podliehalo prieskumnej právomoci krajskej prokuratúry na základe podnetu a takisto následne bola oprávnená a povinná tak urobiť aj generálna prokuratúra na základe opakovaného podnetu. Zo sťažnosti podanej ústavnému súdu jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, konania o podnete a opakovanom podnete a ich výsledky (prípisy krajskej prokuratúry č. k. 3 Kn 88/17/3300-9 z 28. apríla 2017 a generálnej prokuratúry č. k. IV/2 Gn 101/17/1000-7 z 2. augusta 2017) v konaní pred ústavným súdom nenamietali (pozri petit – návrh na rozhodnutie – sťažnosti, ktorým je ústavný súd v zmysle § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný). Z toho dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť, a to s prihliadnutím na § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy.

37. Po odmietnutí sťažnosti sťažovateľa ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017